

Materiál na rokovanie pre
Komisie Mestského zastupiteľstva v Žiline

Číslo materiálu: ____/2021

K bodu programu

INFORMATÍVNA SPRÁVA O POSTUPE MESTA ŽILINA PRI RIEŠENÍ KLIMATICKEJ KRÍZY

Materiál obsahuje:

1. Návrh na uznesenie
2. Dôvodová správa
3. Materiál

Materiál sa odporúča prerokovať v:

Komisii životného prostredia

Predkladá:

Mgr. Peter Fiabáne, primátor mesta

Zodpovední za vypracovanie:

Mgr. Vladimír Randa, viceprimátor mesta

Mgr. Erika Igondová, PhD., Útvar hlavného architekta mesta Žilina

Mgr. Ivana Gáborová, odd. životného prostredia MsÚ

NÁVRH NA UZNESENIE

Uznesenie č. __/2021

Komisia odporúča Mestskému zastupiteľstvu v Žiline na jeho najbližšom zasadnutí

I. vziať na vedomie

1. Informatívnu správu o postupe mesta Žilina pri riešení klimatickej krízy.

Dôvodová správa

Tento materiál sa predkladá ako iniciatívny s cieľom informovať mestské zastupiteľstvo a verejnosť o aktivitách mesta Žilina, ktoré sú zamerané na riešenie klimatickej krízy. Mesto Žilina sa na rokovaní prezídia Únie miest Slovenska (ÚMS), dňa 2.12.2020 pripojilo k spoločnej iniciatíve členských miest, ktorej zámerom je:

- a) informovať o podmienkach možnosti vyhlásenia stavu klimatickej núdze členskými mestami ÚMS,
- b) podporiť vznik Rady vlády pre agendu zmeny klímy so silným zastúpením Únie miest Slovenska,
- c) spoločne mediálne vystupovať s partnermi ÚMS a predstaviť aktivity v oblasti klimatickej agendy, aj vo väzbe na doterajšie iniciatívy ÚMS pri návrhoch zmeny spravovania štátu.

V rámci iniciatívy vydali zúčastnené mestá nasledujúce vyhlásenie:

„Vyhlásenie

Únia miest Slovenska sa pripája ku iniciatíve „Klíma ťa potrebuje“, ktorá je jednou z najúspešnejších a najväčších petícií za riešenie klimatickej krízy v histórii Slovenska.

Cieľom iniciatívy „Klíma ťa potrebuje“ je vyslať zásadný signál slovenskej politickej reprezentácii, že na Slovensku je veľká skupina ľudí, ktorej nie je ľahostajné riešenie následkov klimatickej zmeny a krízy.

Posledný rok bol priniesol do života každého veľa nepredvídateľných situácií, na ktoré neboli pripravení jednotlivci, ani komunity. Klimatická zmena a klimatická kríza je však už dekády pomenovaným a predvídateľným rizikom budúcnosti. Tak, ako preverila akcieschopnosť samospráv celosvetová pandémia nového koronavírusu, zmena klímy a klimatická kríza je, a bude, ďalšou skúškou pred ktorou už teraz stoja samosprávy.

Únia miest Slovenska si uvedomuje, že akékoľvek deklarácie a čakanie na pokyny zhora nič nezmenia dostatočne rýchlo. Je preto nevyhnutné začať konať tam, kde je reálny priestor na konkrétne zmeny a zároveň spoločne vyvíjať tlak na vyššie úrovne správy štátu tak, aby pre nevyhnutné zmeny vytvorili nové, vhodné podmienky. Aj preto členské mestá Únie miest Slovenska plánujú postupne vyhlasovať stav klimatickej núdze.. Týmto krokom chcú mestá deklarováť záujem o riešenie klimatickej krízy, prijať svoj podiel zodpovednosti v tejto oblasti a požiadať aj obyvateľov o vzájomnú podporu a spoluprácu v ďalších krokoch, ktoré si riešenie environmentálnych problémov v mestách a samosprávach bude ďalej vyžadovať.

Únia miest Slovenska súčasne požaduje, aby centrálna vláda zohľadnila zvýšené výdavky miest spojené s adaptáciou na zmenu klímy vo všetkých pravidlách a nástrojoch financovania územnej samosprávy. Bez týchto opatrení na centrálnej úrovni sa mestá Slovenska nemôžu plne prihlásiť ani k mnohým zeleným iniciatívam Európskej únie.“

Mesto Žilina na základe uvedeného predstavuje verejnosti nižšie uvedené aktivity v klimatickej agende. Vzhľadom na záujem odbornej i laickej verejnosti riešiť problémy súvisiace so zmenou klímy je vhodné z úrovne mesta tieto aktivity usmerňovať. Za tri najdôležitejšie kroky možno v tejto súvislosti pokladať:

1) Spracovanie adaptačnej stratégie na zmenu klímy + akčný plán

Adaptačná stratégia na zmenu klímy je súčasťou projektu: "Zmierňovanie a prispôsobovanie sa zmene klímy v meste Žilina" v rámci vyhlásenej výzvy ACC02/01 v programe SK Klíma. Stratégia a akčný plán adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy na území mesta Žilina je strategický dokument, ktorý stanoví prístup k problémom súvisiacim so zmenou klímy a identifikuje opatrenia pre udržateľné fungovanie mesta Žilina v podmienkach meniacej sa klímy. Tento strategický dokument identifikuje zraniteľné miesta a navrhne konkrétne opatrenia. Zároveň samospráve mesta umožní predchádzať a reagovať na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy.

2) Spracovanie nízkouhlíkovej stratégie mesta, resp. stratégie uhlíkovej neutrality + akčný plán

Nízkouhlíková stratégia mesta Žilina spolu s akčným plánom predstavuje strategický dokument, ktorého hlavným cieľom je identifikovať možnosti, ako sa čo najviac priblížiť stavu klimatickej neutrality – nulovej bilancie emisií skleníkových plynov. Nízkouhlíková stratégia a akčný plán identifikuje opatrenia zamerané na znižovanie emisií skleníkových plynov, znižovanie spotreby energie a zvyšovanie energetickej efektívnosti ako aj zvyšovanie využívania obnoviteľných zdrojov energií s ohľadom na zlepšenie kvality životného prostredia.

Spracovanie strategických dokumentov „Stratégia a akčný plán adaptácie na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy na území mesta Žilina“ a „Nízkouhlíková stratégia mesta Žilina“ prinesie mestu ucelenú dlhodobú víziu v oblasti riešenia klimatickej krízy a bude dôležitým podkladom pre rozhodovanie mesta a dlhodobé plánovanie s cieľom predchádzať a pripraviť sa na klimatickú zmenu ako aj správne využiť finančné nástroje poskytované samosprávam v oblasti redukcie skleníkových plynov, adaptácie na zmenu klímy a pod..

3) Vyhlásenie stavu klimatickej núdze

Lídri EÚ v decembri 2019 schválili cieľ, ktorým je dosiahnuť, aby bola EÚ do roku 2050 klimaticky neutrálna.

Vzhľadom na potrebu zvýšiť ambície v oblasti klímy, ako sa vyžaduje aj v Parížskej dohode, Európska rada v decembri 2020 schválila nový cieľ zníženia emisií do roku 2030. Lídri EÚ sa dohodli na záväznom ciele EÚ dosiahnuť do roku 2030 čisté domáce zníženie emisií skleníkových plynov v porovnaní s rokom 1990 aspoň o 55 %. EÚ bude svoje ambície v oblasti klímy zvyšovať tak, aby sa:

- podnietil udržateľný hospodársky rast,
- vytvárali pracovné miesta,
- zabezpečili zdravotné a environmentálne prínosy pre občanov EÚ,
- presadzovaním inovácie v oblasti zelených technológií prispelo k dlhohodej globálnej konkurencieschopnosti hospodárstva EÚ.

Európska rada vo svojich záveroch vyzvala Komisiu, aby posúdila, ako môžu k cieľu do roku 2030 čo najlepšie prispieť všetky hospodárske odvetvia, a aby predložila potrebné návrhy spolu s hĺbkovým preskúmaním environmentálneho, hospodárskeho a sociálneho vplyvu na úrovni členských štátov.

(Zdroj: <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/climate-change/>)

Aktivity uvedené v bode 1) a 2) sa budú realizovať prednostne. Po schválení stratégií a akčných plánov k nim prislúchajúcim môže mesto pristúpiť k bodu 3) vyhláseniu stavu klimatickej núdze a k realizácii

jednotlivých opatrení. Vyhlásenie stavu klimatickej núdze, najmä jeho obsah a odporúčaná postupnosť krokov pre mestá by malo byť koordinované zo strany Únie miest Slovenska. Cieľom je pri verejnom vyhlásení dať jasné a merateľné záväzky jednotlivých členských miest.

Mesto Žilina už zrealizovalo niektoré aktivity a súčasne aj počas prípravy týchto strategických dokumentov, ktoré navrhnu dlhodobú víziu bude realizovať ďalšie aktivity zamerané na riešenie klimatickej krízy. Tieto aktivity, ktoré bude mesto Žilina realizovať okamžite, sú uvedené aj s uvedením zdroja financovania v časti Materiál.

Materiál má odhadovaný dopad na rozpočet mesta v prvej fáze vo výške 60 000 €, čo predstavuje odhad sumy potrebnej na spracovanie nízkouhlíkovej stratégie mesta, resp. stratégie uhlíkovej neutrality + akčného plánu nad rámec aktuálnych rozpočtovaných výdavkov. Ďalšie aktuálne bližšie nešpecifikované výdavky budú spojené s implementáciou jednotlivých opatrení určených na základe stratégií a príslušných akčných plánov.

Materiál

Zoznam projektov, ktoré mesto Žilina realizovalo od roku 2018 a akčný plán projektov pre roky 2021-2022, ktoré majú dopad na riešenie klimatickej krízy.

	Realizácia	Financovanie
Projektové zámery realizované v rámci programu SK-KLÍMA		
Zníženie energetickej náročnosti Materskej školy A. Kmeťa	2022	Nórske fondy
Park Sv. Juraja Trnové	2022	Nórske fondy
Stavebné úpravy strechy MsÚ Žilina so zmenou na extenzívnu vegetačnú strechu	2022	Nórske fondy
Revitalizácia plochy pred budovou mestského úradu	2021	Nórske fondy
Líniová zeleň v meste Žilina	2021	Nórske fondy
Mobilná zeleň v meste Žilina	2021	Nórske fondy
Revitalizačný projekt v časti lesoparku Chrást	2021	Nórske fondy
Znovuvysadenie mestského lesa Zástranie	2021	Nórske fondy
Elektromobily na rozvoz stravy pre seniorov	2021	Nórske fondy
Kontajnery na BRKO	2021	Nórske fondy
Monitoring CO2 ekv.	2021	Nórske fondy
Strategické dokumenty a iné súvisiace materiály		
Adaptačná stratégia na zmenu klímy	2021	Nórske fondy
Nízkouhlíková stratégia	2021-2022	Vlastné zdroje
Termovízne snímkovanie 2019, údaje pre riešené územie mesta Žilina	2019	Vlastné zdroje
Klimatická pocitová mapa – mapovanie pocitov	2019	Vlastné zdroje
Komparatívna analýza výsledkov z mapovania pocitov (Klimatická pocitová mapa Žilina 2019) s analýzou satelitných snímok.	2021	Vlastné zdroje
Štandardizovanie podmienok výsadiieb na parkoviskách v meste	2020	spracované ÚHA
Zmeny a doplnky ÚP č. 7	2020	Vlastné zdroje
Zmeny a doplnky ÚP č. 8	2022	Vlastné zdroje
Urbanistická štúdia revitalizácia sídliska Vlčince I a IV	2021	Vlastné zdroje
Urbanistická štúdia revitalizácia sídliska Hliny V - VI	2021	Vlastné zdroje
Zrealizované strategické dokumenty		

Stratégia riadenia kvality ovzdušia pre mesto Žilina vrátane funkčnej mestskej oblasti na obdobie 2020 – 2040 a Air Tria Akčný plán 2020 – 2024	zrealizované	
Strategický plán rozvoja mesta Žilina do roku 2025	zrealizované	
Akčný plán nízkouhlíkovej mobility mesta Žilina (SOLEZ)	zrealizované	
Štúdia uskutočniteľnosti na systém požičovne bicyklov (bikesharing) v meste Žilina	zrealizované	
Akčný plán mobility pre mesto Žilina na roky 2014 - 2025	zrealizované	
Zelený akčný plán Mesta Žilina	zrealizované	
Koncepcia rozvoja elektro-mobility v meste Žilina	zrealizované	
Koncepcia rozvoja mesta Žiliny v oblasti tepelnej energetiky 2017	zrealizované	
Plán odpadového hospodárstva 2016 - 2020	zrealizované	
Územný generel dopravy mesta Žilina s Plánom udržateľnej mobility mesta	zrealizované	
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2014 – 2020	zrealizované	
Štúdia uskutočniteľnosti na systém požičovne bicyklov (bikesharing) v meste Žilina	zrealizované	
Materské školy - zníženie energetickej náročnosti		
MŠ Trnavská	2020	IROP
MŠ Petzvalova	2020	IROP
MŠ Čajakova	2020	IROP
MŠ Závodie	2020-2021	IROP
MŠ Suvorovova	2020-2021	IROP
MŠ Borodáča	2021	IROP
MŠ Bajzova	2021	IROP
MŠ A. Kmeťa	2021-2022	Nórske fondy
Revitalizácia vnútroblokov vrátane vodozádržných opatrení		
Revitalizácia verejného priestoru vo vnútrobloku Hliny I. Žilina	2020	IROP
Revitalizácia verejného priestoru vnútrobloku ul. Fatranská, Žilina – Vlčince	2021	IROP
Revitalizácia verejného priestoru vnútrobloku ul. G. Lannuriena, Žilina – Hájik	2021	IROP

Revitalizácia verejného priestoru vnútrobloku ul. Slovanská, Žilina – Vlčince	2022	IROP
Príprava 3 vybratých vnútroblokov	2021	Vlastné zdroje
Príprava 4 vybratých vnútroblokov	2021	Vlastné zdroje
Odpadové hospodárstvo		
Zavedenie zberu biologicky rozložiteľného odpadu	2020	Vlastné zdroje
Mestská kompostáreň	2021	Envirofond
Doprava		
Bikesharing - 1. etapa	2019	Vlastné zdroje + súkromné
Zhustenie intervalov spojov MHD - 1. etapa	2019	Vlastné zdroje
Zdieľané elektro-kolobežky (spol. BOLT)	2020	Súkromné zdroje
Zhustenie intervalov spojov MHD - 2. etapa	plán	
Bikesharing - 2. etapa	plán	
Vodozádržné opatrenia		
Príprava PD rekonštrukcií chodníkov v dlažbe - 1. etapa	2021	Vlastné zdroje
Príprava PD rekonštrukcií chodníkov v dlažbe - 2. etapa	plán	
Ďalšie zrealizované projekty		
Preferencia vozidiel VOD na svetelných križovatkách v meste Žilina	2018-2019	IROP
Rekonštrukcia zastávok MHD v meste Žilina – I. etapa	2018-2019	IROP
Cyklistická komunikácia V6 v meste Žilina - 2018 - IROP	2018	IROP
Cyklistický chodník H2 (Solinky – centrum) – úsek I.	2020	IROP
Budovanie doplnkovej cyklistickej infraštruktúry – parkovacie a servisné cyklostožany a Bike-boxy – 2019 –	2019	Vlastné zdroje + EÚ fondy + súkromné zdroje
Nákup elektromobilu pre potreby MsÚ	2019	Envirofond
Vybudovanie verejnej nabíjacej stanice elektromobilov pred MsÚ	2019	Vlastné zdroje + súkromné
Regulácia vstupu do pešej zóny – 2018 - vlastné zdroje	2018	Vlastné zdroje